Portfolio Brede School Klavertje 4 Noordwijk

Een beetje geschiedenis…

Eind jaren 50:

De Noordwijk 'Quartier Nord' een echte volkswijk gekend om haar bruisende leven met brouwerijen, ateliers, cinema's, cafés, winkels, muziekmaatschappijen enz. begint er stilletjes op achteruit te gaan.

De oorzaak?

langlopende werken aan de spoorwegverbinding tussen Noord en Zuid (start jaren '30) en andere grote werken (begin jaren '50) als: de bouw van het viaduct over de Leopold II-laan en de overwelving van de Zenne zorgden ervoor dat er minder activiteit was in bepaalde delen van de wijk. Er ontstond een geloof bij de mensen dat hun wijk ten dode was opgeschreven. Velen van hen trokken weg en gingen ergens anders wonen.

De jaren 60:

Twee mannen, een politicus (Paul Vanden Boeynants) en zakenman (Charlie De Pauw) koesterden de droom om van de Noordwijk een hypermodern zakencentrum te maken. Brussel zou een wereldstad worden. Hun plan, het beruchte 'Manhattanplan' verspreidde zich over 3 gemeenten (Brussel-Stad, Sint-Joost-ten-Node en Schaarbeek) en voorzag een afbraak van meer dan 1,6 miljoen m². In de plaats zouden er 80 kantoortorens gebouwd worden op hoge sokkels die met elkaar in verbinding zouden staan door een luchtbruggennetwerk. Voetgangers zouden zich via de 13m hoge luchtbruggen verplaatsen.

Manhattanplan

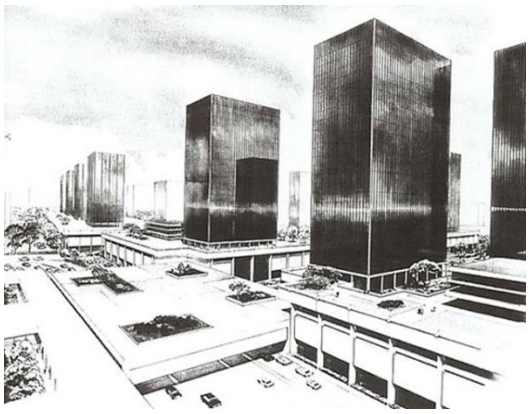

Tegelijkertijd voorzag het plan om tussen de torens 2 autosnelwegen aan te leggen die London met Istanboel en Amsterdam met Parijs zouden verbinden.

En wat met de bewoners? Geen probleem, de bewoners zouden gehuisvest worden, allemaal! Althans dat was toch de intentie maar…

In februari 1967 werd het Manhattanplan, ondanks hevig protest van verschillende burgerbewegingen, toch goedgekeurd. En in 1968 begonnen de gemeenten met de uitvoering van dit megalomane project.

53 hectare grond werd met de grond gelijkgemaakt, duizenden gezinnen werden onteigend, op straat gezet en moesten op zoek naar een nieuw onderkomen.

Jaren 70

De oliecrisis in 1973 zorgde ervoor dat het Manhattanplan gedeeltelijk werd gerealiseerd. Slechts 3 van de geplande 8 wtc- torens werden gebouwd. De autostrades kwamen er nooit, een groot deel van het terrein bleef braak liggen en er was een enorme leegstand. Het Manhattanplan, verkocht als een plan om Brussel een nieuwe economische elan te geven, had gefaald.

Gezinnen stonden op straat en de beloftes voor nieuwe woningen voor de onteigenden werden niet waargemaakt. Mensen verenigden zich tot bewonersgroepen, huurdersverenigingen en actiecomités maar uiteindelijk draaide alles uit op een nederlaag voor de bewoners.

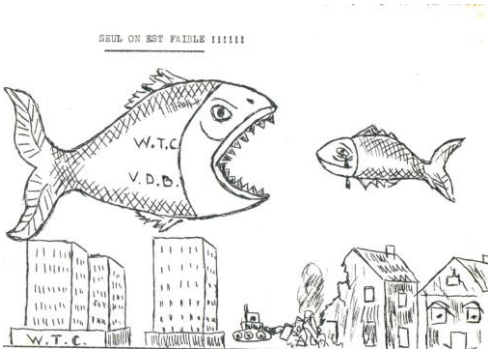

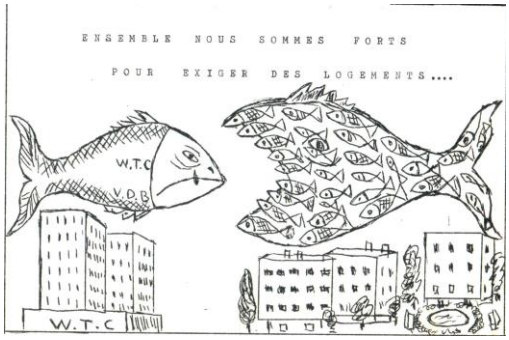

Van de 11000 mensen die in de Noordwijk woonden is uiteindelijk slechts 15 procent kunnen blijven. Of anders gezegd slechts 15 procent is kunnen blijven omdat ze een andere woning kregen van de bevoegde gemeente. De Stad Brussel bouwde 700 sociale woningen van de Lakense Haard die uitsluitend bestemd waren voor de bewoners van Brussel-Stad. Onteigenden van Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node waren niet welkom.

Sociale woningen van de Lakense Haard waar nu veel kinderen van Klavertje Vier wonen.

De Noordwijk groeide uit tot een echte multiculturele wijk. Na de komst van de Italianen, Spanjaarden en Grieken volgden Marokkanen en Turken en recenter is er de migratiegolf uit Afrika en Oost-Europa.

De Noordwijk nu…

Ondanks dat het Manhattanplan nooit werd afgewerkt wordt de Noordwijk toch gekenmerkt als kantorenwijk. De littekens van het verleden zijn duidelijk zichtbaar en dit vertaalt zich o.a. in de inefficiënte invulling van publieke ruimtes, de vele leegstand en de gebrekkige sociale cohesie.

Vanuit socio- demografisch standpunt is de wijk heel divers. Overdag is er een stroom van pendelaars die zich van de trein naar de wijk van de wijk naar de trein begeven, je hebt een grote concentratie inwoners in de sociale woningen van de Lakense Haard rechtover de gemeentelijke school Klavertje Vier, de transmigranten in het Maximiliaanpark en Roemeense en Bulgaarse families in en rond de Masuistraat.

De verscheidene bevolkingsgroepen treden nauwelijks in contact met elkaar en verschillende actoren in de wijk stellen vast dat er zelfs sprake is van sociale segregatie.

Klavertje Vier School

Basisschool Klavertje Vier (333 leerlingen) is een buurtschool waarvan de leerlingen voornamelijk in de wijk wonen (75%). Ze groeien op in grote gezinnen die leven van lage inkomens.

8% van de kinderen heeft Nederlands als spreektaal thuis. 41% spreekt thuis Frans en ongeveer 51% spreekt thuis een andere taal dan Frans of Nederlands. Als we kijken naar het onderwijsniveau van de moeder is: 47% van de moeders laagopgeleid (lager onderwijs niet afgewerkt, diploma lager of lager secundair onderwijs), 16% van de moeders heeft een diploma hoger onderwijs.

Buurt heeft nood aan activiteiten

Uit een bevraging bij verschillende ouders en buurtbewoners blijkt dat er een groot onveiligheidsgevoel heerst. De wijk is 's avonds dood. De bezetting van het Maximiliaanpark door transmigranten, drugshandel en prostitutie weerhouden sommige ouders ervan om hun kinderen na schooltijd buiten te laten spelen. Vandalisme en diefstal, sluikstorten, nachtlawaai, geweld tussen straatbendes,… maken dat bewoners hun wijk als onaangenaam ervaren.

Daarnaast is er een gebrekkig contact tussen de diverse nationaliteiten en culturen maar ook tussen de verschillende leeftijdscategorieën (intergenerationeel). Taal- en religieuze barrières dragen bij tot het wantrouwen tussen verscheidene bevolkingsgroepen. De buurt heeft behoefte aan initiatieven die bewoners dichter bij elkaar brengen of waarmee bewoners zich kunnen identificeren.

Gewestelijk gezien heeft de Noordwijk een hoge bevolkingsdichtheid en een jonge bevolking. Er is weinig aanbod aan cultuur, sport en ontspanning zowel voor jongeren als ouderen. Gezinnen, in het bijzonder ouders van Klavertje Vier, moeten voor activiteiten naar omliggende wijken of gemeenten. Als we het Nederlandstalig verenigingsleven in de wijk in beschouwing nemen, mogen we stellen dat dit zeer, met de nadruk op zeer, beperkt is.

Verplaatsing blijft een grote drempel. Ouders en kinderen nemen voornamelijk deel aan het nabijgelegen Franstalige aanbod in de wijk.

We concluderen dat er een hoge nood is aan vrijetijdsactiviteiten zowel voor jeugd als ouderen en dat het huidige dun gezaaide aanbod niet tegemoetkomt aan de vraag.

Momenteel is de wijk in volle transitie. De herontwikkeling van de wtc-torens, verschillende grote projecten en plannen als het wijkcontract Masui, het schoolcontract Klavertje Vier, het stadsvernieuwingscontract PADMAX & Vergotedok en de bouw van residentiële en recreatieve ruimtes maken dat de Noordwijk van morgen er heel anders zal uitzien. Belangrijk hierbij is dat de huidige bewoners, waaronder de ouders en kinderen van de school, medezeggenschap hebben of krijgen in de toekomstplannen.

Brede School Klavertje Vier Noordwijk

Brede School Klavertje 4 Noordwijk is een samenwerkingsverband tussen basisschool Klavertje Vier en organisaties gelegen in de Noordwijk. De Brede School is gericht om de leefbaarheid in de wijk te verhogen en is overtuigd dat meer sociale samenhang voor betere leerprestaties van de kinderen zorgt.

We willen de ontwikkelingskansen van de kinderen en ouders van Klavertje Vier vergroten door het opzetten en verstevigen van netwerken tussen alle actoren binnen de brede- leer-en leefomgeving van de kinderen. We werken in onze Brede School aan alle kernaspecten maar hebben extra aandacht voor:

- Maatschappelijke participatie (in de Noordwijk)
- Gezonde leefomgeving
- Ouderparticipatie

We streven ernaar om ouders, kinderen, actoren van de school en wijk bewust te maken van het belang dat ze zelf de school en omgeving kunnen vormgeven.

Klavertje Vier is een buurtschool waarvan de meeste kinderen afkomstig zijn uit de Noordwijk. Om beter te kunnen inspelen op de noden en behoeften van kinderen en ouders moeten we het functioneren van hun leefomgeving (de wijk) begrijpen.

Zichtbaarheid, (h)erkenning en vertrouwen winnen we door dagelijks actief in de school en Noordwijk te opereren en de leef- en schoolomgeving van de kinderen optimaal te benutten. De wijk is een deel van de school en omgekeerd. We werken aan een veilige, gezonde en leefbare Noordwijk.

Daarnaast zien we de verschillende diensten van de Stad Brussel en de Vlaamse Gemeenschapscommissie als belangrijke partners voor het voortbrengen van een brede leer- en leefomgeving. We creëren een ruimte voor ontmoeting, samenwerking en uitwisseling waar iedereen op een gelijkwaardige manier aan kan participeren.

Strategische en operationele doelstellingen

Strategische Doelstelling 1:

De Brede School geraakt stevig ingebed in de Noordwijk en ontvouwt zich verder tot een gewaardeerde, actieve en zichtbare partner. Zowel lokaal (Noordwijk) als bovenlokaal (Stad Brussel).

- **OD 1.1**. De BSC bouwt een duurzame relatie uit in de Noordwijk, binnen de Stad Brussel en zoekt naar nieuwe samenwerkingsverbanden
- **OD 1.2.** De Brede School organiseert of neemt deel aan lokale en bovenlokale acties en evenementen die aanzetten tot buurtparticipatie en/of de sociale cohesie bevorderen
- **OD 1.3.** Kinderen, ouders en leerkrachten participeren actief in de wijk en dragen bij tot de zichtbaarheid van de (Brede) School

Strategische Doelstelling 2:

De Brede School werkt aan een veilige en gezonde schoolomgeving door bij te dragen aan de uitvoering van het richtplan van aanleg voor de Noordwijk (RPA Maximiliaan) en Schoolcontract Klavertje Vier. En door deelname aan het debat inzake de (economische) ruimtelijke ontwikkeling(en) in de wijk.

- **OD 2.1.** Er wordt een actieve omgeving gecreëerd voor buitenspel in de publieke ruimte
- **OD 2.2.** De Brede school houdt de vinger aan de pols en waakt erover dat ouders en kinderen inspraak hebben in de toekomstplannen van de Noordwijk
- **OD 2.3.** via info-en uitwisselingsmomenten inventariseert de Brede School de noden en kansen van de school (leerkrachten, kinderen, ouders) inzake de ruimtelijke ontwikkeling(en) en streeft ernaar het toekomstige beleid mee vorm te geven

Strategische doelstelling 3:

De Brede School ondersteunt en versterkt ouders in hun opvoedkundig handelen

- **OD 3.1**. Door een divers activiteitenaanbod te voorzien waaraan ouders (met of zonder hun kinderen) kunnen deelnemen
- **OD 3.2**. Ouders hebben inspraak bij de voorbereiding en organisatie van activiteiten en zijn (mede)verantwoordelijk voor de uitvoering
- **OD 3.3**. Door in te zetten op ouderemancipatie en zelfstandigheid

Strategische Doelstelling 4

Sportbeleving en de lichamelijke gezondheid bij de kinderen versterken

- **OD 4.1**. Kinderen kunnen in de school deelnemen aan een gevarieerd Nederlandstalig sportaanbod
- **OD 4.2**. Kinderen en ouders ontdekken Nederlandstalige sportorganisaties
- **OD 4.3**. Toeleiding van ouders en kinderen naar het Nederlandstalige sportaanbod
- **OD 4.4**. promotie van interscolaire sportparticipatie

Organisatie

Wijkniveau

De vaste Kern (stuurgroep): De vaste kern bestaat uit 4 partners die actief zijn in de Noordwijk. Wij komen wekelijks samen om elkaar te briefen over de stand van zaken van (gezamenlijke) acties en initiatieven.

De stuurgroep is niet opgebouwd rondom Klavertje Vier maar stelt de Noordwijk centraal. De BSC waakt er steeds over dat de school (kinderen, ouders, leerkrachten) bij elke gezamenlijke actie of project betrokken is. De activiteiten van de samenwerkingspartners zijn afhankelijk van de behoeften in de wijk en zijn voornamelijk gericht op meer sociale samenhang.

Naam Partner	**Sector**
Dienstencentrum De Harmonie	Welzijn
Jeugd In Brussel	Jeugd
Bravvo	Preventie
La Ferme du Maxi Mille Liens	Jeugd/milieu

Naast de bijeenkomsten met de vaste kern komen verschillende organisaties en wijkbewoners in de Noordwijk maandelijks samen op de sociale coördinatie. Hier vertegenwoordigt de BSC de school. Op de sociale coördinatie worden uiteenlopende thema's besproken die de Noordwijk aanbelangen. De organisaties die naast 'de vaste kern' aanwezig zijn **en** waar de Brede School mee samenwerkt zijn:

Naam Partner	**Sector**
Noordpoolcentrum	Cultuur en Sport
Jeunesse à Bruxelles	Jeugd
Buurthuis Millenium	Welzijn
Centre de Jeunes loco-motive	Jeugd
Kinderdagverblijf Helihaven	Welzijn
Engie Be.Face	Energie
Hélipan (huurdersvereniging Lakense Haard)	Sociale huisvesting
ABC-Huis	Cultureel
Basisschool l'Héliport	Onderwijs
Ecole libre Saint Roch	Onderwijs
Maisons des enfants	Jeugd en gezin

Schoolniveau en Stad Brussel

De BSC werkt voor de Stad Brussel maar is tewerkgesteld in basisschool Klavertje Vier. Hij ontmoet de leerkrachten dagelijks en maakt deel uit van de verschillende werkgroepen op school. Hij verzorgt daarnaast een goed contact met ouders en kinderen en wordt gezien als lid van het schoolpersoneel. De BSC opereert actief in de wijk, Dit heeft als voordeel dat hij een behoorlijk zicht heeft op de noden en kansen van de school en omgeving wat hem toelaat verbredend en versterkend te werken.

Naast deelname aan de werkgroepen heeft de BSC tweewekelijkse beleidsvergaderingen op vrijdag met de zorgcoördinator, beleidsondersteuner en de directrice en maandelijkse vergaderingen met de hulpopvoerders van de naschoolse opvang. Hij ondersteunt de hulpopvoeders in het organiseren van de opvang (vastleggen buiten- en naschoolse activiteiten, aankoop materiaal,…) en voorziet het hele schooljaar een kwalitatief naschools (sport)aanbod.

Daarnaast engageert hij zich om op vraag van leerkrachten en/of ouders buurtverkenningen en ontmoetingen met organisaties te organiseren.

De BSC onderhoudt een goed contact met de dienst Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel. Hij rapporteert geregeld over de Brede School aan de Pedagogisch Inspecteur-Generaal van het Nederlandstalig Onderwijs van de Stad Brussel. Het contact met de Stad is zeer belangrijk voor de realisatie van de doelen van de Brede School.